

Pikkuliuskasammal

Fingerbålmossa
Riccardia palmata

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Pikkuliuskasammal on pieni, alle 1 cm korkea ja noin 0,3 mm leveä, tummanvihreä tai vanhemmista osista kellan- tai ruskehtavan vihreä maksasammal. Se kasvaa alustastaan tiheinä pystyhaaraisina peitteinä kuin sormiaan ojennellen. Pikkuliuskasammalella on lehdetön, epäsäännöllisen haarainen sekovarsi, josta on erotettavissa juurakkomainen päävarsi ja siitä kohoavat kauttaaltaan tasalevyiset haarat. Lajin erottaminen varmuudella selvästi yleisemmästä ja toisinaan seuralaisena kasvavasta lähilajista kantoliuskasammaleesta (*R. latifrons*) vaatii mikroskooppimäärityksen.

Elinympäristö ja levinneisyys

Pikkuliuskasammal kasvaa lahoppuulla (ei turpeella) mm. lähde- ja luhtakorvissa, puronvarsissa, lähdepurojen läheisyydessä sekä kevättulvan alle joutuvissa ympäristöissä. Lahopuusukcession alkuvaiheen lajina pikkuliuskasammal vaatii kasvualustakseen märkää ja kuoretonta havumaa-puuta. Pikkuliuskasammal esiintyy Suomessa harvinaisena lähes koko maassa.

Nykytila ja uhkatekijät

Pikkuliuskasammalen elinympäristöt ovat taantuneet kosteiden luonnontilaisten metsien vähenemisen, korprien ojitusten ja pienvesiluonnon muutosten vuoksi. Metsien uudistamis- ja hoitotoimet sekä lahoppuun vähyys ovat sammalen suurin uhka. Alle puolet pikkuliuskasammalen nykyisistä kasvupaikoista on suojeltu.

Hoitosuositukset

Pikkuliuskasammalen kasvupaikalla olisi hyvä pidät-täytyä kaikista hakkuista, jotta turvataan sammalelle soveltuvan lahoppuun muodostuminen. Ympäristön säilyttäminen jatkuvasti puustoisena ja ojitusten välttäminen ovat oleellisia kostean pienilmaston säilymiselle. Osa esiintymäpaikoista on metsälain erityisen tärkeissä elinympäristöissä kuten pienvesien välittömissä lähiympäristöissä ja rehevissä korvissa, joiden ominaispiirteiden muuttaminen on kielletty. Monet sammalen kasvupaikoista lienevät METSO-ohjelmaan sopivia kohteita (pienvesien lähimetsät, puustoiset suot ja soiden metsäiset reunat, metsäluhdat).

Lähteet

- Atherton, I., Bosanquet, S. & Lawley, M. (toim.) 2010. Mosses and Liverworts of Britain and Ireland – a field guide. British Bryological Society. 856 s. Verkkojulkaisuna: <http://www.bbsfieldguide.org.uk/> [Viitattu 11.11.2011.]
- Damsholt, K. 2002: Illustrated Flora of Nordic Liverworts and Hornworts. Denmark. 840 s.
- Piippo S. 1996: Maksasammalten määrittämissopas, neljäs uudistettu painos. Helsingin yliopiston kasvitieteen monisteita148. Helsinki 1996. 75s.
- Ulvinen, T., Syrjänen, K. & Anttila, S. (toim.) 2002. Suomen Sammalet – levinneisyys, ekologia, uhanalaisuus. Suomen ympäristö 560. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 354 s. Verkkojulkaisuna: <http://hdl.handle.net/10138/40617>

Kuva: Michael Lüth